

(קיא.) **תנאי בבל תלין.** כתב הש"ך (חו"מ סי' של"ט סק"ב) בשם ספר חסידים (סי' תתרע"א), "אם תשכיר סופר לכתוב לך תתנה עמו שלא תהיה בבל תלין פעולת שכיר שמא כשיתבע לא יהי' לך ליתן לו ואע"פ שתעשה תנאי עמו תתן לו כשיתבע אם תוכל ואין בזה מתנה על מ"ש בתורה שהרי אמרו חכמים אדם מתנה עם פועל להאכילו לחם צר ומים לחץ אע"פ שחייב להאכילו כסעודת שלמה". היר דיכול להתנות כך שלא יעבור על לא תלין. וכדבריו מצינו בתוספתא (פ"י ה"א), "המחהו אצל חנוני ואצל שולחני הן עוברין עליו והוא אין עובר עליהן ואם התנה עמו מתחילה על מנת כן אף הן אין עוברין עליו ואם אמ' לאחר לשכור לו זה וזה אין עוברין עליו". וע"ע בספרי (פרשת כי תצא פסקא רע"ט) דאיתא שם, "ולא תבא עליו השמש כי עני הוא, פרט לשפסק מעמו".

ועי' בספר משנת יעב"ץ (חו"מ סי' מ"ה) שתלה דין זה על החקירה אי בל תלין חשיב איסורא או ממונא, כלומר אם יש רק איסור על בעל הבית אם אינו משלם ביומו או אם יש זכות ממון לשכיר לקבל תשלומו ביומו, דהרי א"א להתנות על איסור. והעיר דנחלקו בזה הראשונים וע"ש בהרחבה. אך ע"ע בספר אהבת חסד לבעל החפץ חיים (ח"א פ"י נתיב החסד ס"ק כ"ד) דתנאי בבל תלין רק מהני כשמתנה עם הפועל שיתרצה להמתין לפירעון חובו עד לאחר שיעבור זמנו, דבכה"ג אין זה מתנה על מה שכתוב בתורה אלא דהפועל רוצה להיות שכיר באופן זה. ולדבריו אין זה ענין לאי בל תלין חשיב איסורא או ממונא, דה"ה אף אי הוי איסורא.

עיקר תוס' פרק המקבל

- (קג.) המקבל
- (קג:) ואזל, מנקה
- (קד.) דאפשר, אידי, ה"ג
- (קד:) אהני, סבר
- (קו.) אי, אלא, מתיב
- (קז.) האי מאן, אילן
- (קז:) ארבע
- (קח.) האי
- (קח:) הכל
- (קט.) אין לך
- (קט:) וספר מתא, מסלקינן, רבא, נפלו
- (קי.) א"ל
- (קי:) סבר, יצא
- (קיא.) מתקיף
- (קיא:) מגרד, לבצור
- (קיב.) אומן
- (קיד.) מהו
- (קיד:) מנין, אמר, דתניא
- (קטו.) אלמנה (קטו:) שנאמר (קטז.) ותניא